

آخماتووا به روایت ویکتور تراس^۱. ترجمه علی بهبهانی

۲۵

روزگار سیمین^۲

... دفتری از شعرهای آخماتووا، فوج سپید^۳ (۱۹۱۷)، پیش از انقلاب جلوه کرد. آخماتووا در ۱۹۱۸ از گومیلیوف پیوند گستالت، از مردمی که پسری از روی داشت.

شامگاه، در سنچش با نخستین مجموعه هر شاعری، عجیب پخته است؛ و اگرچه به آثار آنسکی^۴ نزدیک می‌شود (و عنوان شعری از این دفتر، سروده ۱۹۱۱، نیز «تقلید از ا. ف. آنسکی»^۵ است)، باری، سیکی اصیل و تقلید ناپذیر نشان می‌دهد. بینش آخماتووا به کنایتی زنانه معطوف است، بی که هیچ گاه در پستنای با اسمه^۶ های شاعرگان نوایین^۷ روزگارش فرو لغزد. او شاعر تغزل ناب است، هر شعرش گویای حالتی است که با زمینه بی عینی همزمان شده. موضوع سروده اش، اغلب و اغلب، رنگ - سایه^۸ های سرشار از عشق است: چشم به راهی، شنگی و نرمابخشی و برانگیختگی، دلخستگی و سراسیمگی و دیوانگی. لحظه بی هیجانی است یخ بسته در زمان. زمینه اش، اگر به واقعیت بگراید، شاید چخوف وار شود - چنان که در «ترانه آخرین دیدار ما»^۹ و «دست هام را زیر پوشش مشت کردم»^{۱۰} (هر دو سروده ۱۹۱۱)؛ و اگر سبک بگیرد، نمادین

می شود—برای نمونه در «شاه حاکستری چشم»^{۱۱} (۱۹۱۰) و «مرا باور دار، نه گزنده نیش مار»^{۱۲} (۱۹۱۱). چند قطعه به شیوه ترانه یا تصنیف نامه عامیانه^{۱۳} سبک گرفته اند: «مرد ماهی گیر»^{۱۴}، «شهرم با کمر بند نقش مندش تازیانه ام زد»^{۱۵}، «باتو عیش می کنم وقتی مستی»^{۱۶} (هر سه سروده ۱۹۱۱). شعرهای آغازین او، بیشتر در شامگاه و کمتر در رایغ سوری^{۱۷}، ویژگی هایی فراوان از هنر نو^{۱۸} یاشیوه جدید^{۱۹} می نمایاند—به همان مایه که در سروده های آتشسکی، کوزمین^{۲۰} یا آثار آغازین بلوک-پیرو^{۲۱} هارخ نشان می دهند، مینیون^{۲۲} ها، رخدیسه^{۲۳} ها و آفتاب-چتر^{۲۴} های ساخت چین و طوطی ها، پرنی ها و مارکی ها، فراورده های تور و محمل و زربفت، گل های سوسن و داود و دی، عنبرینه^{۲۵} ها و صنمک های سوْر^{۲۶} و ظرف های چینی آبی.

صفات غالب از آن خانواده های «نزار» و «تحیف» اند: سُست و پِزْمَدَه، تاسیده رنگ و جان فرسود، پوک و شکسته نفس، خمود و کبد، بیدبین درخت دلخواه شاعر است. این عناصر به ظاهر ناچیز شعرهایی می سازند بهره و راز نیرویی سخت خاطره انگیز و زیبایی فراموشی ناپذیر، از آن رو که بخشی طبیعی از جهان نقاب شاعرانه^{۲۷} اند و حساسیت دوران سراینه را بازمی تابند، و با همان دقیقی بازش می تابند که راخمانیون ف موسیقی را ورودی نقاشی را، و نیز از آن رو که چنین عناصری را با مشکافی اقتصادی، خفیف گویی مهار شده و عینیت آکمه ایستی پژواک می دهند. همان گونه که یکی از نقادان آن روزگار، والریان چودوفسکی^{۲۸}، در ۱۹۱۲—ضمن بررسی آثار آخماتووا—یادآور شد، شعرهای او دارای سرشت هنر دیداری ژانری اند (گرایشی که در آن زمان باب روز بود) و، با راثه چند خرد برداشت و حذف جزئیات و گنجاندن گسته هایه درون ترکیب اثر، نقشی کامل می آفرینند.

عنصری از شیوه پردازی^{۲۹} پُرظرافت جریان انحطاط^{۳۰} در دوین مجموعه آخماتووا رو در زوال نهاد و به زمینه های کم آرایه ترا و بی آلایش تر راه گشود و به حالت های غم افزاتر و طنزآگین تر و حتا سوگ آمیزتر گردید. سبک سرایش وی، اما، به شیوه پیشین ماند. سومین مجموعه اش به موضوع جنگ می پردازد و عوطف سریه سرتازه بی رسانای نومیدی و درهم شکستگی بربان می آورد و دلمشغولی شاعر به آینده روسیه رادر میان می کشد. حالتی نیایش گزار در این جاهست و حسی در باب سرزمینی از هم گسته که روزگاری دیارانی به هم پیوسته بوده است. ضمن دهه هایی که فرا می رسید، آخماتووا، شاعر خردمند و ژرف اندیشی، با تیره روزی به چالش بر می خاست و سروده هایی پُر شمار بر مجموعه آثاری می افزود که هر چند هماغاز با^{۳۱} از نشر آن ها بازش داشته بودند، در این هنگامه، باری، خوشایند می نمود.

دوران شوروی

آنا آخمانتوو، پس از انقلاب، دو دفتر از آثار منظوم عرضه کرد: بارهنج^{۳۱} (۱۹۲۱) و سال خداوندگار ما، ۱۹۲۱^{۳۲} (۱۹۲۲). از آن پس، اما، دیگر نتوانست شعری از خود نشر دهد، دردهه ۱۹۳۰، تنها به چاپ خش ترجمه هایی منظوم کوشید. پاری از پژوهش هاش در باب پوشکین در ۱۹۳۶ و ۱۹۴۰ جلوه کرد. در اجازه یافت سروده های خود را دیگر بار منتشر کند و مجموعه شعری ازا و به نشر درآمد که از آن جمله بود ششمین کتاب از آثار منظومش، بید^{۳۳} (که سپس نامش را به نی^{۳۴} تغییر داد).

اتفاق کار و میر تحریر آنا آخمانتوو ادر کماروو، ۱۹۴۶.

در خلال محاصره لنینگراد، شاعر را از این شهر به بیرون انتقال دادند و او سالیان جنگ را در تاشکند سپری کرد. چرخه ناتمام آخماتووا درباره آسیای مرکزی وی را در موقعیتی متعالی نشان نمی‌دهد. شعرهای میهنی اش درباره جنگ بیش از بلاغتی ماهرانه نیست. به لنینگراد که باز آمد، بدآورده و، از میان خیل نویسنده‌گان، انگشت نشان آذری ژانوف تنها او و میخاییل زوشچنکو را آماج تهمت گرفت، به گناه آن که شعر آنان را دو نشریه درج کرده بود! در ۱۹۴۹ پرسن لف، که طی دهه ۱۹۳۰ دو بار بازداشت شده

بود، سومین بار هم بازداشت شد. در ۱۹۵۰ آخماتووا توانست چرخه شعرهای «دروド بر صلح»^{۳۵} (یعنی «درود بر استالین»!) را در مجله پُرخواننده آگونیاک^{۳۶} درج کند. این اقدام خواری زابه رهایی پرسن از بند مددی نکرد (او تا ۱۹۵۶ آزاد نشد). در همین ایام آخماتووا شعر کوتاه «تقلید از ارمنی»^{۳۷} (منتشر در ۱۹۶۶) را سرود. شاعر، در این سروده، به رویا خود را میشی سیاه می‌بیند و از پادشاه می‌پرسد که آیا پرسش به ذایقه وی لقمه بی‌لذیذ آمده است. از پی‌مرگ استالین، بر آخماتووا در مقام شاعری عمدۀ – بار دیگر آفرین گفتند و او در میان شاعران شاعران جوان نسل پس از خود پیروانی پرورد. چرخه شاعر، «رکویم»^{۳۸}، درباره وحشت

از پی‌مرگ استالین، بر آخماتووا – در مقام شاعری عمدۀ – بار دیگر آفرین گفتند و او در میان شاعران جوان نسل پس از خود پیروانی پرورد. چرخه شاعر، «رکویم»، درباره وحشت بزرگ، در ۱۹۶۳ در غرب جلوه کرد و آخماتووا اجازه یافت برای گرفتن جایزه بی‌ادبی در ایتالیا (۱۹۶۴) و دریافت عنوان دکتری افتخاری از دانشگاه آکسفورد به دیاران بیگانه سفر کند.

بزرگ، در ۱۹۶۳ در غرب جلوه کرد و آخماتووا اجازه یافت برای گرفتن جایزه‌ی ادبی در ایتالیا (۱۹۶۴) و دریافت عنوان دکتری افتخاری از دانشگاه آکسفورد به دیاران بیگانه سفر کرد. مجموعه‌های او در ۱۹۲۱ و ۱۹۲۲ نیز اغلب درباره عشق‌اند؛ این بار، اما، درباره عشقی سوگ‌ناک، محکوم فنا، گم گشته:

عمر را به تو بخشیدم؛
اندوهم را، اما، تا گور با خود خواهم برد.

(«یخچاره‌های شناور»، ۱۹۱۸، ۳۹)

شاعر خود را خاکسار نشان می‌دهد، خردمند و تن سپرده به تقدير؛ همزمان، اما، مهریان و مهیّای بخشنودن، شعرهایی هم دارد درباره بیم و بلا و مرگ؛

و در غرب
خورشیدی خاکی همچنان می‌درخشد،
بام شهرها در فروغش می‌فروزد؛
در اینجا، اما، زنی سپید جامه
خانه‌هارابه حاج‌ها - نشانه می‌نهد
و غراب‌هارا نداده می‌دهد -
و غراب‌های پر می‌کشند.

(«چرا این روزگار بدتر است؟»، ۱۹۱۹، ۴۰)

با شعرهای منتشر در ۱۹۴۰ و بعد از آن، آخماتووایی تازه جلوه می‌فروشد که حالی استایش‌هایی بلند از مغان‌یارانش می‌کند («باریس پاسترانک»، ۱۹۳۶؛ «وارونیش»، ۱۹۳۶، ۴۱، ارمنستان؛ «به یاد م. ب.»، ۱۹۴۰)، شعرهای بعدی آخماتووا از آکساندر بلوك پژواکی نهان - آشکار در می‌اندازد. چند شعر آخماتووا، در باب هنر، نیروی خیال و خرد او را به کمال می‌نمایاند. «الا هه هنر» (۱۹۲۶)، منتشر در ۱۹۴۰، در ایجاد و جلال، هوش ریاست:

چشم در راه دلبر کم، تاسر رسید شباهنگام،
عمر من آونگِ ریسمانی به دیده می‌گذرد.

چیست حرمت - خدارا! -

رهایی و بُرنایی چیست

در بر این جانانه مهمان،
نی لبک در دست؟

اینک به وثاقم می آید.
باشلُق می افکند پس پشت،
نظر می بندد در من.
نظر می بندم در او:

«مصعب های دوزخ را
اتو بردانه نویساندی؟»

پاسخ می دهد:
«آری.»

در غزل بزرگ «به یک هنرمند»^{۴۴} (این هم سروده ۱۹۲۴، منتشر در ۱۹۴۰) هنرمند خداست.
«آفرینش»^{۴۵} (۱۹۳۶) زایش قطعه‌ی شعر را وصف می کند. آن لحظه حیاتی هستی نمی گیرد مگر

در این دریای پچچه‌ها و جرنگ‌اجرنگ‌ها
از آن جا یک ندا بر می آید
چیره بر همگنان.

سایر شعرهای بزرگ او هم بر توان پرورده شاعر گواهی می دهد. «سه خزان»^{۴۶} (۱۹۴۳) وصف پویای طبیعت را به ژرفای فرا طبیعت در می آمیزد. نخستین خزان «خیس» است و «رنگارنگ و رخشان»، موسمی شاد؛ دومین، تیره گون، بی شور... و همه چیز را «پریده رنگ و پیر» می نمایاند. پس اینک نوبت سومین:
اما هرّای باد...
و هر چیز پنه می گسترد از میان.

تردیدی نمی‌توان داشت:

بازی تمام شد

ونه سومین خزان است این:

مرگ است و

مرگ و

مرگ!

۳۹

شعرهای واپسین سالیان عمرِ آخماتووا به موضوع شاعر و زندگی و مرگ می‌پردازند. در «شاعر»^{۴۷} (۱۹۵۹) آخماتووا در می‌یابد که شاعر بودن یعنی این که «چیری در موسیقی بشنوی و به شوخی بلافای که آن چیز از توست». «آخرین شعر»^{۴۸} (۱۹۵۹) از شیوه‌های گوناگونی سخن می‌گوید که ضمن آن شاید شعری به ذهن شاعر راه بجوييد. آخرین شعر همانی است که هیچ گاه تجسد نمی‌گيرد («وبی آن می‌ميرم من»، «مرگ یک شاعر»^{۴۹} ستایشی پُر ارج است ارمغان باریس پاسترناک. در «ما چهار تیم»^{۵۰} (۱۹۶۱) - حاوی برنوشه‌هایی از ماندلشتام و پاسترناک و توستایوا - آخماتووا صدای این سه تن را می‌شنود که از «راه‌های هوایی» به سوی او می‌آیند.

«رکویسم» (۱۹۴۰-۱۹۴۵)، منتشر در ۱۹۶۴-۱۹۶۳ (چرخه‌یی شعر است درباره هراسِ آخماتووا) از دوران وحشت بزرگ و بازداشت پرسش، این سروده در مجموعه آثار شاعر جایگاه ویژه‌یی دارد. موضوع این شعر امروز نیز هولی چندان بر می‌انگزید که ارزش یابی‌ذیائشناختی آن را دشوار می‌کند، و چندان سرراست بیان می‌شود که اثر را تعالی می‌بخشد و همزمان از شعریت می‌اندازد:

دریافتمن گونه‌ها چه شتابنده به گود می‌نشینند،

چه گونه ترس، نهان در بی پلکان فروافتاده، خیره می‌نگرد،

چه گونه رنج الوح خط خراشنده میخی اش را

تراشنده می‌کند بر چهره آدمیان،

چه گونه گیسوان، از مشکی و خاکستری، یکشیه

نقره می‌اندازند،

چه گونه تبسم می‌پژمرد به لبان فرمان پذیر

و چه گونه حتا هراس هم بر خود می‌لرزد

آمیخته به اندک ک زهر خنای.

Проблемы науки и культуры
Коммунистическая Партия Советского Союза. ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ПРОТОКОЛ № 138
ЗАСЕДАНИЯ ПОЛИТБЮРО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КПСС

от 20 октября 1968 года

Председательствовал т. Горбачев М.С.

Присутствовали:

Члены Политбюро ЦК т.т. Зайков И.Н., Елагин Е.К.,
Медведев В.А., Рыков Н.И., Слиханов Н.Н.,
Чубриков В.И., Назаридзе В.А., Яковлев А.Н.
Кандидаты в члены Политбюро ЦК т.т. Бирюкова А.П.,
Власов А.В., Дульцов А.И., Маслов Д.Д.,
Разумовский Г.П., Талыкин Е.В., Язов Д.Т.

Секретарь ЦК т. Балаков О.Д.

IV. О постановлении ЦК КП(б) от 14 августа 1946 года

"О журналах "Звезда" и "Ленинград".
(т.т. Горбачев, Зайков, Елагин, Медведев, Рыков,
Слиханов, Чубриков, Назаридзе, Яковлев)

Рассмотрев обращение в ЦК КПСС Совета писателей СССР
(т. Маркова Г.И.) и Ленинградского обкома КПСС (т. Соловьева В.Б.)
об отмене постановления ЦК КП(б) от 14 августа 1946 года
"О журналах "Звезда" и "Ленинград", ЦК КПСС отмечает, что в
указанным постановлением ЦК КП(б) были исключены ленинские
принципы работы с художественной интеллигентией, необоснован-
ной, грубой проработке подверглись видные советские писатели.

Проводимая партией в условиях революционной перестройки
политика в области литературы и искусства практически дезавуиро-
вала и преодолела эти положения и выводы, добре имя писателей
восстановлено, а их произведения возвращены советскому читателю.

ЦК КПСС постановляет:

Постановление ЦК КП(б) "О журналах "Звезда" и "Ленинград"
отменить как ошибочное.

СЕКРЕТАРЬ ЦК КПСС *М. Горбачев*

آخماتووا از ۱۹۴۰ تا ۱۹۶۲ روی «شعر بی قهرمان»^{۵۱} کار کرد. چند بار بر آن شد که به پایانش بُرده است؛ با این همه، به کار باز می‌آمد و بر شعر می‌افزود. این شعر – بر روی هم نزدیک به صدمصراع – در سه بخش است: «قصه بی پترزبورگی»^{۵۲} بیک میان – پرده^{۵۳}، «خط»^{۵۴} (چنان که در بازی «شیر یا خط» بر زبانش می‌آوریم) و یک بی‌گفتار. همان بخش دو خود از چند بند (هریک شامل شش مصراع) سازمان گرفته است. «شعر بی قهرمان» مصراع‌هایی هشت تا ده هجایی و قافیه‌هایی به صورت aabccb دارد؛ بحرش سه هجایی است و دارای رُکن سومی که، به هنجار معمول، به وتد مقرون^{۵۵} فرو می‌کاهد. نمونه بارز این مصراع‌ها چنین نقطیع می‌شود:

xxx/x/xxx/x/xxx/x

(«همه غرقِ گل، به سان بهار – از بوئیچلی»^{۵۶}، مصراع ۳۳۶)

این بحر، که در شعر روسی کمیاب است، کیفیتی و سوسمه‌ساز و مستن بخش می‌افزیند. پیرنگی در کار نیست؛ تنها تلمیحاتی می‌دهد به داستانی اندوه‌بار، نوشته ۱۹۱۳: سواره نظامی جوان، که شاعر هم هست، خودکشی کرده است. سواره نظام، پیش‌تر، به بانوی بازیگری از دوستان آخماتووا عشق می‌ورزیده است، به همو که اغلب در شعرهای آخماتووا جلوه می‌کند. در «شعر بی قهرمان»، جوانک گرم رقص است به آهنگ «پای بُز»، شلنگ انداز، دیوانه‌وار، لوله‌مست.

«شعر بی قهرمان» مجموعه‌یی فراواقع گراست از برداشت‌های زندگی آخماتووا. نیز شعری است درباره مرگی داستایفسکی وارو پترزبورگ «جن زده» که سرشار است از جزئیات زندگی ادبی و تئاتری و موسیقایی این شهر؛ کاباره سگ ولگرد، رقص آنا پاولوونا، اجرای نمایش دون ژوان از مولی ریبه کارگردانی میرهولد - داپرتوتو^{۵۷}، و آواز خوانی شالیپین^{۵۸}. این برداشت‌هایا ماتمی فراگیر از تیره بختی و دلمشغولی حاصل از یادیان سده و حسن خُسان یکی شده است؛ شاعر یگانه انسانی است که جان به سلامت رهانده و «سده راستین بیستم» را می‌بیند. سایر چهره‌ها و رخدیسه‌ها همه برهیب‌اند. شعر پر است از پژواک شاعران روزگار آخماتووا که پاری شان از برنوشه‌های آثار خود شناخته می‌شوند؛ کلیویف^{۵۹}، آنسکی، ماندلشتام، و فسیولود کنیازف^{۶۰}، سواره نظامی که خود را کشت. مانند گارتین این شخصیت‌ها بلوک است که آخماتووا در سروده خود از شخص و شعر او تلمیحاتی فراوان

دارد. پوشکین و داستایفسکی نیز نقشی در خشان بازی می‌کنند. در دو مین و سومین بخش از «شعر بی قهرمان»، محاصره لینینگراد و دوران وحشت بزرگ، که پیش در آمد آن محاصره بود، آغاز می‌شود، و این به هنگامی است که شاعر شهر را با نام آن به خطاب می‌گیرد. «شعر بی قهرمان» تفسیرگران را مدتی به چالش می‌خواند و آنان در کشف زیر-متن و میان-متن اثر سخت می‌کوشند - هر چند پاری از جنبه‌های شعر، به احتمال، مبهم خواهد ماند. ◆◆◆

۱. Victor Terras
 2. The Silver Age
 3. The White Flock
 4. Annensky
 5. "Imitation of I.F. Annensky"
 6. cliché
 7. modernist
 8. nuance
 9. "A Song of Our Last Meeting"
 10. "I clenched my hands under my veil"
 11. "The Gray-Eyed King"
 12. "Believe me, not a snake's sharp sting"
 13. chapbook. کتابچه یا جزویی در برگیرنده چکامه (ballad) و شعر و داستان و نیپش - سرو (hymn).
 14. "The Fisherman"
 15. "My husband whipped me with his figured belt"
 16. "I have fun with you when you are drunk"
 17. Rosary. زابرخی باغی گل ترجمه کرده‌اند. «گل، اعلم از» سوری (rose) است - الیه.
 18 و ۱۹. Jugendstil art nouveau. این هر دو لفظ ایش و کم، به یک معناست - اولی فرانسوی، دومی آلمانی. آقای تراس، در این جاه کاربرد آن ها را برابر - واژه انگلیسی شان (new art) خوش تر دانسته است.
 20. Kuzmin
 21. Pierrot. شخصیت اصلی لعنت بازی عامیانه روسی، جانور خوبی خشن و سیهنه، که آتش زودخشمی او در همسرش می‌گیرد و در انسانی کری، در فردی پوشک، در دلکه کی زدن و در مردی پاسبان سو عاقبت سگی تابه کار حساب اورادم به دم کف دستش می‌گذارد و جانه گوشمالش می‌دهد.
 22. Mignon. دختر کی ایتالیایی، شخصیتی از رمان سالیان شاگردی استاد ویلهلم (1796)، نوشته گوته، که زیر سرپرستی استاد است، مینیون بر سرپرست خود عاشق می‌شود؛ اما جون ازاو جفاما بیند، عقل می‌بازد و جان می‌سازد.
 23. mask
 24. parasol
 25. sachet
 26. Sèvres figurine. «صنمک» (بیکره کوچک اندام، تندیسه خرد) را در برای figurine پیش نهاده اند. سیز نیز شهری است در شمال فرانسه، جنوب غربی پاریس.
 27. persona

28. Valerian Chudovsky

mannerism.^{۲۹} «شیوه پرداری»، «شیوه گرینی»، «شیوه گرایی»، «شیوه برسنی» از جمله واژه‌هایی است که در برابر این اصطلاح پیش نهاده‌اند. جز آن چه رفت، تعبیرهای گوناگونی هم از این مفهوم کرده‌اند—برای نمونه، «اطوار فالی» (محمد تقی براهنی، «واژه‌نامه روان‌شناسی») و «اداو اصول» (محمد رضا باطی، فرنگ انگلیسی—فارسی)، سیما داد «تکلف» یا «التراوا» می‌خواندش و می‌گوید: «در اصطلاح، تعهدی است که شاعر یا نویسنده... به حفظ میکن خاص یا برخی ویژگی های دیگر برای خود ایجاد می کند به طوری که شعرونش گوینده‌ی خاص از جیث این ویژگی ها کمالاً از نظر دیگران قابل تمییز باشد...» (فرهنگ اصطلاحات ادبی، مروارید، تهران، ۱۳۷۱، ص ۸۶).

30. Decadence

31. Plantian

32. Anno Domini MCMXXI

33. Willow

34. Reed

35. "Glory to Peace"

واژه ناظر بر این عنوان به معنای «شعله» است.

Ogonyok.^{۳۰}

37. "Imitation, from the Armenian"

38. "Requiem"

39. "Iceflosses Drifting By"

40. "Why is this age worse"

41. "Voronezh"

42. "To the Memory of M[ikhail] B[ulgakov]"

43. "The Muse"

44. "To an Artist"

45. "Creation"

46. "Three Autumns"

47. "The Poet"

48. "The Last Poem"

49. "Death of a Poet"

50. "There are Four of Us"

51. "Poem without a Hero"

52. "1913: A Petersburg Tale"

53. intermezzo

54. "Tails"

an iamb: متحرک + متتحرک + ساکن، مانند «چمن»، «سمن» (looo) یا (U—). و ندمقرنون برابر است با یک هجای کوتاه و

یک هجای بلند.

56. "All in flowers, like Spring – Botticelli's"

57. Meyerhold-Dapertutto

58. Shalyapin

59. Klyuev

60. Vsevolod Knyazev

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پهلوی جامع علوم انسانی